

Social- og Ældreministeriet

masz@sm.dk

2. marts 2021 • PTO

Høringssvar vedrørende udkast til lov om velfærdsaftaler

Ældre Sagen takker for muligheden for at afgive høringssvar vedrørende udkast til lov om velfærdsaftaler.

Ældre Sagen har noteret, at det nye lovforslag har til hensigt at sætte ældreplejen mest mulig fri. Der skal således være mere frihed, tillid, faglighed og sund fornuft i ældreplejen, samt skabes plads og mere arbejdsro til at lave de bedst mulige lokale løsninger tæt på de ældre og deres pårørende. Ældre Sagen finder dette formål prisværdigt.

Ældre Sagen anerkender endvidere til fulde behovet for forandringer i den kommunale ældrepleje. Den rigide regnearksstyring med minuttyranni, ydelseskataloger og andre fremmedgørende tiltag har i alt for mange år fjernet fokus fra det centrale i ældreplejen: Den enkelte svækkede ældres behov og livskvalitet. Der er behov for en lovgivning, som sikrer, at alle med behov for hjælp sikres dette med afsæt i deres anerkendte behov og ud fra en samlet livssituation.

Vi kan i Ældre Sagen på den baggrund fuldt ud tilslutte os behovet for en frisætning af ældreplejen. Relationerne og selvbestemmelse skal styrkes i dagligdagen, og der skal skabes bedre rammer for samarbejdet med pårørende, civilsamfund og andre.

Stor er derfor vores undren, når vi ser på det konkrete forslag til lov om velfærdsaftaler. Forslaget indebærer, at stort set alle rettigheder for svækkede ældre i serviceloven ophæves. Lige fra modtagelse af hjemmehjælp til garanti for at kunne få en plejehjemsplads, når man er visiteret. Disse rettigheder skal ikke længere gælde for svækkede ældre i de tre forsøgskommuner. Det er meget svært at se, hvordan dette skal være med til, at borgerne skal opleve mere nærhed og bedre omsorg og pleje, samt at medarbejdere og ledere skal gives mest mulig frihed til at imødekomme den enkelte borgers behov og ønsker til, hvordan hjælpen skal tilrettelægges, som det skrives i lovforslaget.

Man kan spørge sig selv, hvorfor det eksempelvis er nødvendigt at fjerne kommunernes forpligtigelse til at tilbyde aflastning og afløsning (jf. § 84) for at udvikle velfærden og skabe større kvalitet og nærvær. Det samme spørgsmål kan man stille, når der ses på ophævelsen af bestemmelser vedrørende genoptræning, forebyggende hjemmebesøg og andre områder, hvor man ved lovforslaget fjerner kommunernes forpligtigelse til at tilbyde denne form for hjælp. Hvor er den reelle frisættelse af det kommunale frontpersonale, som er ønsket med lovgivningen, i disse tiltag?!

Det er urimeligt, at behovet for en nærhedsreform fører til en ophævelse af stort set alle rettigheder indenfor Lov om Social Service, når den egentlige årsag til de mange problemer

indenfor ældreplejen skal findes i den måde, kommunerne i dag styrer området og de alt for knappe ressourcer, der er til rådighed i hverdagen. Minuttyranni, regnearksstyring, stramme visitationskriterier, ringe kvalitetsstandarder og dårlig bemanning har ikke rod i forkert lovgivning. Det er snarere et spørgsmål om, hvordan denne lovgivning har været forvaltet i kommunerne.

Der er allerede i dag hjemmel i lovgivningen til at frisætte frontpersonalet fra den megen fejlstyring, som ovenstående er et udtryk for. Kommunerne kan sagtens indenfor eksisterende lovgivning gøre op med bureaukrati og unødige regler, hvilket vil kunne give langt mere plads til fagligheden i det daglige arbejde indenfor ældreplejen.

Ældre Sagen vil dog samtidig anerkende, at der indenfor dele af lovgivningen omkring ældreplejen kan være behov for regelsanering for at undgå unødigt bureaukrati og rigide styringsparadigmer, som den såkaldte BUM-model er et eksempel på.

Men i stedet for at fjerne den enkelte hjemmehjælpsmodtagers ret til at vælge mellem flere udbydere, bør der ses på andre former for offentlige og private innovationspartnerskaber, som fortsat kan sikre den enkelte hjemmehjælpsmodtager muligheden for at vælge mellem forskellige udbydere og samtidig kan gøre op med den omstridte BUM-model. Hvorfor fjerne retten til det frie valg, når mere end hver tredje i dag gør brug af det og er glade for det?

Ældre Sagen finder det positivt, at lovforslaget stiller krav om, at alle afgørelser skal være skriftlige. Det stiller dog nogle krav til de kommunale medarbejderes bevidsthed om, hvornår en beslutning er en afgørelse, herunder at kommunens medarbejdere er bevidste om, at en afvisning om at yde hjælp er en afgørelse, som skal meddeles skriftligt og med en begrundelse for afvisningen samt med klagevejledning. Dermed er det efter Ældre Sagens opfattelse ikke tilstrækkeligt at det i lovforslagets § 11, stk. 4 anføres, at afgørelser skal være skriftlige. Det bør samtidig fremgå, at de skriftlige afgørelser skal leve op til begrundelseskravene i forvaltningsloven som en garanti for afgørelsernes rigtighed.

Ældre Sagen bifalder endvidere, at der er indført klagemulighed med lovforslagets § 15. Muligheden for at klage og dermed få efterprøvet kommunens afgørelser er helt afgørende for borgernes retssikkerhed. Det fremgår dog af lovforslaget, at der ikke er klageadgang med hensyn til hele den række af bestemmelser, som fremgår af lovforslagets § 10, stk. 1., ligesom de udvalgte kommuner får et friere skøn end i dag, hvilket betyder, at Ankestyrelsen ikke får samme mulighed for at kunne fastlægge fortolkningsbidrag ud fra bemærkningerne i serviceloven. Ældre Sagen finder, at lovforslaget dermed tilsidesætter borgernes retssikkerhed ganske betydeligt, da Ankestyrelsens reelle mulighed for at efterprøve kommunens afgørelse kan blive sat ud af kraft. Som lovforslaget er udformet, er det uklart, hvordan man med klageadgangen vil sikre borgernes rettigheder. Vi opfordrer derfor til, at der opstilles nogle klare krav til prøvelsen i Ankestyrelsen. Der bør forinden lovens forhandling i Folketinget komme en afklaring af, hvordan prøvelsen rent faktisk kan foregå i Ankestyrelsen, herunder hvordan der kan stilles krav om, at Ankestyrelsens prøvelse kan tage udgangspunkt i øvrig praksis.

I lovforslagets § 6 angives det, at kommunens beslutninger efter lov om velfærdsaftaler skal offentliggøres i en samlet oversigt på kommunens hjemmeside af hensyn til borgernes mulighed for at sikre sig kendskab til, hvilke regler der gælder i kommunen. De berørte kommuner er dermed frit stillet med hensyn til yderligere offentliggørelse i lokale dagblade m.v. Ældre Sagen skal i denne forbindelse påpege, at en stor andel af de ældre borgere ikke er digitale og dermed ikke orienterer sig på hjemmesider. Der bør derfor stilles krav om, at de berørte kommuner samtidig med offentliggørelse på

hjemmesiden sørger for at offentliggøre de lokale regler i lokale dagblade eller lignende, så det sikres, at personer uden adgang til internettet kan opnå kendskab til lokale regler og serviceniveauer på lige fod med andre.

Venlig hilsen

Bjarne Hastrup
Adm. direktør